

ศีลธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

นี่ประเสริฐมาก สัตว์มันอิสระกว่าเรา มันไปไหนมันไปตามอิสรภาพของมัน ตามเรื่องของสัตว์ แต่มนุษย์คิดในกตีกาสังคม กตีกาสังคมมนุษย์สร้างขึ้นมา แล้วมนุษย์ก็ติดกตีกาสังคมนั้น แล้วมนุษย์ว่าเป็นผู้ที่ฉลาด แต่ก็คิด ไม่เหมือนสัตว์ สัตว์มันมีอิสระเสรีภาพมากกว่ามนุษย์ มองในแง่ของเสรีภาพนะ ไม่ได้มองในแง่ของสถานะ ถ้าในแง่สถานะมนุษย์ประเสริฐที่สุด แต่มองในแง่ความอิสระ ถ้าเป็นสัตว์ที่อยู่ในป่า มันจะมีความอิสระของมันตามธรรมชาติของมัน แต่ถ้าสัตว์ในบ้านก็อีกเรื่องหนึ่ง ในแง่ของความอิสระของมัน มันมีอิสระของมัน

แต่ในแง่ของกรรม ไม่ใช่ ในแง่ของกรรมมนุษย์ประเสริฐที่สุด พระพุทธเจ้าบอกว่า “เปรียบเทียบในแง่เดียว แง่ว่าเวลาเห็นมนุษย์เรานี้คิดในกตีกาของสังคม สร้างกตีกาสังคมขึ้นมา แล้วก็ติดในกตีกาสังคมของตัวเอง” มนุษย์ว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ แต่ติดอยู่ แต่ในประเด็นใหม่ ศีลเห็นใหม่ ศีลนี้ทำให้สังคมนั้นสงบร่มเย็น ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องมีศีล คนเราไม่มีศีลอยู่กันไม่ได้

เหมือนดอกไม้เนี่ย ถ้ามีเชือกร้อยดอกไม้ ดอกไม้จะเป็นพวงมาลัย ศีลทำให้สังคมอยู่ได้ด้วยกัน ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นใหม่ ศีลถึงเป็นสิ่งเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราใช้เป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าเรามีศีลขึ้นมา ศีลเป็นประโยชน์กับเรา แต่ศีลนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้บังคับเรา ไม่ใช่ให้บังคับคนอื่น” เรามองกันดูแต่ศีลแล้วจะไปบังคับคนอื่น บังคับให้คนอื่นไป

แต่ถ้าศีลบังคับตัวเรา ให้เราเป็นตามอย่างนั้นหมดแล้ว เราบังคับตัวเราเอง ทุกคนในหมู่สังคมนั้นดีหมด คนเป็นคนดี สังคมนั้นก็ต้องดีโดยธรรมชาติของมัน แต่เราไปมองกันข้างนอก มองคนอื่น ศีลต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ๆ แต่ลืมมองตัวเราเอง พอลืมมองตัวเราเองนี้ ตัวเราเองเราก็

ไม่ได้จำกัดตัวเราเอง ศีล...จะมีสมาธิ เห็นใหม่ นี่ศีล สมาธิ ปัญญา ถึงว่าศีล สมาธิ ปัญญาถึงจะเกิดขึ้น ถ้ามีสมาธิกับมีศีล จะมีสมาธิ

สิ่งที่เป็นสมาธิ ความเป็นสมาธิของเราเกิดขึ้นมานี้ ถ้าสมาธิของเราเกิดขึ้นมา เราจะมีความเห็นตัวเอง หลีกจากใจตัวเอง ศีล สมาธิ แล้วปัญญามันจะเกิดขึ้น ปัญญาในการที่เอาตัวรอด ใจ สิ่งที่เราเอาตัวไม่รอดนี่ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วปัญญาเกิดขึ้นมา ปัญญาเห็นตามความสะดวก ความสุขของโลกเขาอย่างหนึ่ง โลกนี้แสวงความอยากใหญ่ ความที่ว่าจะให้สมความปรารถนาของตัว แต่มันไม่เคยสมความปรารถนาของตัว มันไม่เคยมีความสุขของตัว ความสุขที่เราปรารถนาในโลกนี้หาไม่เจอ

มันได้ชั่วคราวใจ มันเป็นปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย ถ้าปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยพอดำรงมันไป มันก็มีความพอใจ ความพอใจนั้นโลกเขาว่าเป็นสุข แต่โลกเป็นสุขมันแก้ไขไม่ได้ แก้ไขไม่ได้คืออะไร เพราะว่าสิ่งที่มันเป็นโทษที่สุดคือความคิดของเราเอง ถ้าเรามีความคิดว่าเราพอใจในความสุขนั้น เพราะอะไร? เพราะเรายังไม่เจอสิ่งที่เหนือกว่าเราก็พอใจในสิ่งนั้น

แต่ถ้าเรารู้สิ่งที่เหนือกว่า สิ่งทีเหนือกว่ามีอยู่ เราจะดิ้นรนสิ่งที่เหนือกว่า แล้วจะปล่อยวางสิ่งนั้นขึ้นไปเอาสิ่งที่เหนือกว่า สิ่งทีเหนือกว่าอย่างนี้ในศาสนาของเรา สิ่งทีเหนือกว่านี้มันละเอียดอ่อนจนไม่มีใครสามารถเห็นได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ลึกลงมาก ธรรมะลึกลงมาก ลึกลงมองไม่เห็น”

เวลาความคิดของเราเกิดขึ้นมานี้ มันจะให้ความคิดของเราออกไปข้างนอก แต่มันไม่เห็นความคิดว่า หัวใจตัวภาชนะสำคัญนะ ตอนนี่สังกมเขามีกดหมายมาบอกว่า “คริสต์ทำลายศาสนาฯ” คริสต์นี้จะเข้ามากลืนศาสนาพุทธของเรา มาทำลายศาสนาของเรา แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ตัวหลักศาสนานี้ ภิกษุต่างหาก ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา นี่แหละ ผู้ที่ทำลายศาสนา”

แต่คนทำลายศาสนา ศาสนาเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วคราว ๕,๐๐๐ ปี หรือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่ นี่จะเป็นประโยชน์ต่อตรงนั้นไง แต่สิ่งที่จะเข้าไปปรับกับศาสนาคือหัวใจนี้ หัวใจที่จะเข้าไปปรับศาสนา ความรู้สึกของใจนี้ ถ้าความรู้สึกยังมีอยู่ในตัวของเราเอง เราจะรับผลประโยชน์อันนั้นได้ ถ้าความรู้สึกอันนี้มันไม่มีไปนี้ เราจะเอาอะไรไปปรับความรู้สึกอันนั้นได้ ไปปรับธรรมะ ความรู้สึกคือหัวใจของเราที่มีความรู้สึกอยู่ที่นี่ ถ้ามันมีความรู้สึกอันนี้ ตัวนี้สำคัญที่สุด แล้วตัวนี้สำคัญที่สุด มันทำลายตัวนี้ได้อย่างไร?

เราถึงว่าสิ่งที่จะทำลายศาสนา ทำลายทุกอย่าง...ไม่ใช่หรือ กิเลสต่างหากทำลาย กิเลสในหัวใจของเรานี้มันทำลายเรา เราไม่รู้สึกตัวเลย เราคิดของเราเอง มันทำลายให้เราไม่มีโอกาสที่จะทำสิ่งนั้น ไม่มีโอกาสที่จะคิดสิ่งใดได้ มันคิดแต่ความพอใจของมัน ๆ ถึงต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา มันลึกซึ้ง มันปิดบัง มันอยู่อีกชั้นหนึ่ง อีกชั้นหนึ่งที่เราไม่สามารถเข้าไปเห็นมันได้ มันถึงลึกซึ้งแล้วมันกว้างขวางจนไม่มีขอบไม่มีเขต แล้วมันก็อยู่หลังความคิดเรา ความคิดนี้ออกไปก่อนแล้วมันก็อยู่หลังความคิดเราไป ๆ

แล้วความคิดนั้นเราไปติดที่ความคิดของเราเอง พอเราติดที่ความคิดของเราเองนี้ มันมีปัญหาอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ถ้าเราติดอย่างหยาบ ความคิดอย่างหยาบนั้นมันก็ทำลายเรา เพราะเราติดที่ความคิด แต่ความคิดนี้ไม่ใช่เรา ความคิดนี้เป็นแขกจรมา ความคิดนี้มาชั่วคราวชั่วคราว เราคิดขึ้นมาก็มีความคิด เราไม่คิดขึ้นมาความคิดมันก็ไม่มี...มันไม่มีหรือ มันเป็นเรื่องที่อาศัยกัน แต่เราไปยึดตรงสิ่งนี้ สิ่งนี้มันเป็นการจรมา มันเกิดขึ้นมาด้วยจากหัวใจ จากหัวใจที่มันจะเป็นประโยชน์กับเรานี้

นี่กิเลสเกิดขึ้นจากใจ แล้วกิเลสทำลายหัวใจของตัวเอง ถ้าทำลายหัวใจของตัวเองมันจะเป็นอย่างนั้นไง นี้ภัยของมันคือภัยของความคิดของตัวเอง ติดในความชั่ว เห็นไหม คนถ้าติดในความชั่ว คิดแต่ความชั่ว สันดานของเขาเป็นอย่างนั้น เขาจะทำอย่างนั้นง่าย แต่เขาจะทำความดียาก คนติดในความดี ทำความดีง่าย ทำความชั่วยาก แต่ติดในดี เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนว่า “ให้พ้น

ทั้งชั่วและดี” พันไปทั้งหมด ข้ามพันไปให้ได้ เพราะติดอยู่ถึงนั้นไม่ได้ ติดอยู่กับความหยาบ ๆ เข้ามา เห็นไหม เราปล่อยเข้ามา ละเอียดเข้ามา พอถึงละเอียดเข้ามาก็ติดในความละเอียดของตัวเองเข้ามา นี่มันจะละเอียดเข้าไป ๆ ถ้าละเอียดเข้าไปมันจะเข้าไปเห็นตัวใจใจ มันถึงต้องใช้ศีล สมาธิ ปัญญา

ถึงบอกว่าเป็นกติกาสังคมนี้ มันเป็นเรื่องหยาบ ๆ ถ้ามองกัน สอนเรื่องหมู่มสัตว์ เห็นไหม กติกาสังคมทำให้เราไม่อิสระเสรีภาพเหมือนสัตว์ สัตว์เขาไปตามอิสระภาพของเขา เราต้องติดกติกาสังคม สิ่งถ้ามันติดนะมันไม่พอดีมันก็ติด ถ้ามันพอดีมันก็เป็นศีลขึ้นมา เป็นศีลขึ้นมาเป็นความพอดีกับตัวเอง พอเป็นศีลขึ้นมาก็ทำความสงบของใจขึ้นมาได้ ถ้าความสงบของใจขึ้นมาได้มันจะเห็นหลักของใจ เห็นตัวของใจ เห็นตัวนี้ว่าเป็นคุณประโยชน์

แล้วมันเห็นเป็นคุณประโยชน์แล้ว มันค่อยไปรักษาของมันเข้าไป ศีล สมาธิ ปัญญาถึงทำใจของตัวเองให้พ้นออกจากกิเลสได้ ทำใจของตัวเองให้พ้นจากกิเลส ทำให้ตัวเองขึ้นมานั้น แต่เพราะกรรมมันตัดรอนนะ ถ้าคนมันมีกรรมมา สิ้นสุดของนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเห็นไหม พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์นะ เขามาทำลายตัวเองนะ เหาะหนีถึง ๓ ครั้ง เหาะหนีแล้วเหาะหนีเล่า แต่สุดท้ายก็รู้ว่า เป็นกรรมของตัว เป็นพระอรหันต์ยังต้องปล่อยให้เขาทำลายไป

ถ้ากรรมมันถึงที่สุดแล้ว ไม่มีใครสามารถชนะเหนือกรรมได้ นั่นนะมันถึงย้อนกลับมาว่า ถ้าเราทำบุญกุศลหรือทำบาปอกุศลนี้ เราทำแล้วเราคิดว่ามันไม่ให้ผลกับเรา มันจะให้ผลตอนที่เรารู้สึกตัวใจ เวลากรรมมันตัดรอนนะ กรรมนี้มีอำนาจเหนือสิ่งสูงสุดทั้งหมด แล้วถ้าพูดอย่างนี้ ปี๊บทุกคนจะว่าศาสนาพุทธนี้เป็นศาสนาที่แบบว่ายอมจำนน ทุกอย่างบอกว่ายกให้กรรม ๆ

ไม่ใช่ยอมจำนน สิ่งที่มันเกิดขึ้นสุดวิสัยนี้มันเรื่องของกรรม ไม่ใช่ยอมจำนนนะ ถ้ายอมจำนนพระอรหันต์เกิดขึ้นมาได้ พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาได้ เกิดขึ้นมาจากความวิริยะอุตสาหะ แต่ความวิริยะอุตสาหะเห็นไหม กรรมอยู่ในกำมือของเรา กรรมอยู่ที่การกระทำของเรา แต่ทำแล้วมันเป็นผลนะ ทำแล้วมันเป็นวิบาก ผลอันนั้นเวลามันเป็นผลมานี้ เราไม่รู้ทำตอนไหนใจ

แต่ขณะที่ว่าเราจะทำนี่ เรามีอำนาจเหนือกรรมทั้งหมด เราสามารถควบคุมใจเราได้ แล้วเราทำอะไรก็ได้ ทำความดีขนาดไหน คุณงามความดีต้องให้ผลเป็นความดีกับเรา ทำสิ่งที่ไม่ดีนี่ มันยังไม่ให้ผลกับเราตอนนี้ มันให้ผลกับเราตอนไหนเราไม่รู้ แต่สิ่งนั้นมันต้องเข้ามา เพราะอะไร? เพราะมันฝังอยู่ในจิตใต้สำนึก เวลาเราทำอะไรขึ้นมา นี่ไม่มีสิ่งใดเลยที่เราจะปิดกั้นได้ เราทำอะไรก็แล้วแต่ มันจะฝังลงที่ใจ ๆ ใจสิ่งที่ฝังลงที่ใจนั้นนะ มันจะเป็นจิตใต้สำนึกไป

จิตใต้สำนึกอันนี้มันเป็นกรรมที่ฝังไปกับหัวใจ แล้วหัวใจนี้มันจะไปเปิดตอนไหน เราบอกว่าทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป คนทำความชั่วทำไมเขาได้ดี ๆ เขาทำความชื่อนี้มันเป็นการที่ว่าเขาเคยทำกุศลมาก็ได้ แล้วกุศลนั้นมันให้ผลอยู่ สิ่งที่เป็นกุศลให้ผลอยู่ แต่ปัจจุบันนี้เขาผลออกไป เขาเป็นคนที่ไม่มียศ เขาขาดสัมปชัญญะ เขาทำสิ่งที่ไม่ดีไป แต่สิ่งที่มันมีให้ผลอยู่อันนั้นมันยังให้ผลอยู่

มันถึงว่าศาสนาเราสอนถึงวิภูวน ไม่ได้สอนถึงชาติปัจจุบันไง สอนถึงวิภูวะว่าการเกิดและการตาย การเกิดและการตายนี้มันเหมือนกับวันนี้กับพรุ่งนี้ ถ้าวันนี้เรามีเงินมาก พรุ่งนี้เงินนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าวันนี้เราไม่มีเงินเลย พรุ่งนี้จะเอาเงินที่ไหนไปใช้ ชาติปัจจุบันนี้เราทำคุณงามความดีไว้ มันตายไปมันเข้าไป วิภูวนเป็นอย่างนั้น มันถึงว่ากรรมอันนี้มันให้ผล ไม่ใช่ยอมจำนน มันเป็นสัจจะความจริงต่างหาก

แต่ไม่มีใครสามารถมองเห็นสิ่งนี้ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามองเห็นสิ่งนี้ได้ถึงชี้ไปเรื่องของกรรม ถ้าการกระทำเห็นใหม่ กรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมทุกอย่างจะให้ผลทั้งหมด แต่กรรมนี้มันให้ผลต่อเมื่อมันเป็นวิบากให้ผล แต่กรรมการกระทำของเรา เราเกิดมาชาติปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้เราสามารถสร้างคุณงามความดีได้ ถ้าเราสร้างคุณงามความดีของเรา ปัจจุบันนี้มันอยู่ในกำมือของเรา

นี่สติสัมปชัญญะอยู่ ศาสนาจะเข้ามาตรงนี้ ศาสนาจะเข้ามาชักนำตรงหัวใจ ตรงศรัทธา ความเชื่อแล้วชักนำใจให้ทำคุณงามความดี ศาสนาจะชักนำให้คนเข้าไปถึงหลักของคุณงามความดี แล้วเชื่อคุณงามความดี ทำคุณงามความดีนั้น ทำคุณงามความดีก็ทำอะไร? ทำกรรมดี ทำกรรมดี

จนพ้นจากกรรมดีไป พ้นจากกรรมดีไปก็สิ้นสุดจากกิเลสไปทั้งหมด แต่กรรมมันตัดรอนก็ต้องว่า
กรรมมันตัดรอน ถ้ากรรมมันตัดรอน เรามันสุดวิสัย เราทุกคนสุดวิสัย มันไม่ใช่ว่าสิ่งที่เราพยายาม
กันสุดความสามารถแล้วแต่มันสุดวิสัย มันก็ต้องยกให้กรรม ยกให้กรรมแล้วก็ต้องเป็นเรื่องของ
กรรม

ทำคุณงามความดีเพื่อคุณงามความดี ทำมาเห็นใหม่ ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่เริ่มความเชื่อ แล้วก็
ศรัทธาขึ้นมา จนถึงว่าออกบวชประพฤติปฏิบัติ แล้วมันเป็นอย่างไร มันเป็นอย่างนี้
ไปได้นี้ ทุกคนเหนียวรั้งไว้เต็มที่แล้วมันก็เป็นไปไม่ได้ มันสุดวิสัยมันก็เป็นไปตามกรรม กรรม
มันให้ผลก็ต้องสุดสิ้น ต้องยอมรับเรื่องของกรรม เอวัง